

Ziek thuis vanwege de oorlog

Hoe de oorlog in Israël en Gaza ook
bij Nederlandse organisaties voor
spanningen zorgt

IN HET NIEUWS 8-9

Manifestatie voor Israël op de Dam in Amsterdam vorige week donderdag.

Pro-Palestijnse demonstratie in Eindhoven.

MIDDEN-OOSTEN

Oorlog dringt door op werkvloer

Bij sommige organisaties lopen de spanningen hoog op wegens de Israël-Gaza oorlog. „Je hebt meer aan dialogen dan aan petities.”

Door onze redacteurs
Sheila Kamerman en **Karel Smouter**

AMSTERDAM. Rafael Baroch zit thuis. Hij deed wat hij nooit eerder deed: hij meldde zich ziek, omdat werken hem nu even niet lukt. De reden is dat zijn werkgever, Vluchtelingenwerk Nederland, de gewelddadige aanval van Hamasstrijders op onschuldige Israëlische burgers niet veroordeelde. En hem op dat cruciale moment niet steunde.

Daarnaast, zegt Baroch (52), mogen ze ook de Israëlische bombardementen op Gaza veroordelen. Want die zijn óók verschrikkelijk. En natuurlijk mag je benadrukken dat de situatie in Gaza al daarvoor erbarmelijk was. „Maar die gruwelijke aanval waarbij zeker 1.400 mensen werden gedood en - volgens het Israëlische leger - 203 kinderen, vrouwen, ouderen werden gegijzeld, moet je expliciet veroordelen. En het zou ook fijn zijn geweest als iemand had gevraagd hoe het met mij gaat.”

In plaats daarvan verscheen vijf dagen na de inval van Hamas op het intranet een sussend bedoelde oproep om met respect naar elkaars meningen te luisteren. De directieraad verwijst naar „discussies over de aard van het conflict binnen de Vluchtelingenwerk-familie” en stelt: „Laten we elkaar heel houden en respectvol blijven benaderen.”

Baroch beschrijft een spanningsveld dat deze weken op veel plekken in Nederland voelbaar is. Meer dan bij andere conflicten lijkt het bij deze oorlog alsof je één kant moet kiezen. Het voelt voor sommigen alsof het vermogen tot inleving in het standpunt van de ander onder druk staat.

”
Raadsleden die te laf zijn om een keuze te maken, moeten hun ogen uit hun kop schamen

Simon Ceulemans
Leefbaar Rotterdam

Dat werd vorige week bijvoorbeeld zichtbaar in de Rotterdamse gemeenteraad. Een motie van ChristenUnie, VVD en Leefbaar Rotterdam waarin de anti-Israël demonstratie in Rotterdam een dag na het bloedbad van Hamas „walgelijk en moreel verwerpelijk” werd genoemd, werd in stemming gebracht. Daarop verlieten 18 van de 38 aanwezige raadsleden de zaal. Zij wilden geen kant kiezen. Raadslid Simon Ceulemans van Leefbaar Rotterdam was woedend: „Raadsleden die te laf zijn om een keuze te maken op dit punt, moeten hun ogen uit hun kop schamen.” Raadsleden van Denk en BIJ1 bleven wel zitten en stemden tegen de motie.

Het dekoloniale discours

Ook van de andere zijde in het conflict klinkt op sommige plaatsen de roep om fermere stelling te nemen en zich uit te spreken voor de Palestijnse zaak.

Het bestuur van de Universiteit van Amsterdam (UvA) kreeg deze woensdag een door inmiddels zeker negenhonderd studenten, alumni, onderzoekers en medewerkers ondertekende petitie waarin zij de wijze waarop de universiteit op de oorlog reageert, afkeuren. „Wij veroordelen de genocide die momenteel wordt gepleegd door het Israëlische regime tegen de Palestijnse bevolking in Gaza,” schrijven promovendi Eleri Connick en Safae el Khanoussi. „We vinden het oorverdovende zwijgen van degenen die zichzelf dekoloniale theoretici noemen zorgwekkend.”

Machiel Keestra, filosoof en Central Diversity Officer bij de UvA, ziet de petitie met lede ogen aan, ook al onderschrijft ook hij, „juist omdat ik van Joodse komaf

ben”, de noodzaak van druk op de regering van Netanyahu. Het ontbreekt volgens hem vaak aan „wederzijdse empathie”. „Vooral dat er niets in staat over de verwerpelijke aanval van Hamas is een gemiste kans.” Het dekoloniale discours, prominent aanwezig op deze universiteit, past volgens hem niet één-op-één op de Palestijnse kwestie. „Er zijn sporen van 3.000 jaar oud die wijzen op voortdurende aanwezigheid van Joden in die regio.”

In dit soort gespannen situaties heb je meer aan dialoog dan aan petities, zegt Keestra. „We hebben van de oorlog in Oekraïne geleerd hoe belangrijk persoonlijke ontmoetingen zijn. Studenten die in spanning zaten vanwege hun ouders in Marioepool ontmoetten bij de dialogen die we toen organiseerden Russische studenten die in de clinch met hun ouders lagen vanwege diezelfde oorlog.”

Dergelijke dialogen hoopt hij de komende weken ook rond deze oorlog te organiseren. „We moeten er alles aan doen om te voorkomen dat we de oorlog naar de UvA importeren.” Hij vertelt dat in de eerste dagen na de inval van Hamas vooral islamitische studenten en docenten naar hem en de vertrouwenspersonen toekwamen, „uit angst voor islamofobie.” Intussen zijn het vooral Joodse en Israëlische leden van de universiteitsgemeenschap die zich bij vertrouwenspersonen melden.

Ook Vivian Rinat Fransman, directeur van stichting Joods Nationaal Fonds, maakt zich zorgen over de veiligheid. Het gebrek aan kennis en nuance in het publieke debat vliegt haar naar de keel. Mensen baseren hun oordeel op Instagram-

posts. Dat leidt tot een reëel gevaar voor de Joodse gemeenschap. „Bij mijn nichtje die op een niet-Joodse school zit, werd de aanslag van Hamas even aangestipt. De rest van de les ging over het leed dat Israël de Palestijnen al 75 jaar aan doet. Ze wist zich geen raad.” Voor de bat mitswa, de viering van het moment dat joodse kinderen ‘religieus meerderjarig’ zijn, van volgende week is extra beveiliging ingehuurd.

De anti-Joodse stemming voel je overal, zegt ze. Het heeft veel effect op haar. Ze vraagt zich af of mensen echt denken; daar heb je de Joden weer. Die zijn sowieso fout.

Het zorgt voor voorzichtigheid. Toen ze afgelopen week een VvE-vergadering te laat binnenliep, omdat ze met haar gedachten bij haar schoonfamilie in Israël was, hoorde ze zichzelf zeggen: „De situatie in Israël is verschrikkelijk, maar die in Gaza ook.” En als je dat er niet meteen aan toevoegt, doen je gesprekspartners dat wel. „De aanval op Israëlische burgers is verschrikkelijk, maar...”

Ontheemd in Nederland

Terug naar Rafael Baroch. Hij verstuurde een mail naar de hele organisatie waarin hij uitlegde waarom hij tijdelijk thuis zit. Hij kreeg maar weinig reactie van collega's. De directie bleef bovendien stil. „Terwijl, het is simpel om te zeggen; sterkte ermee.”

Vluchtelingenwerk zegt het „vervelend te vinden” dat Baroch „zich niet gesteund voelt” en geeft aan hierover graag met hem in gesprek te willen. De organisatie zegt nooit een standpunt in te nemen over internationale conflicten.

Veel maatschappelijke organisaties denken niet meer in goed en kwaad, zegt

Baroch. Ze denken in onderdrukkers en onderdrukten. De neiging is te kiezen voor de zwakke partij, in dit geval de Palestijnen. „Maar dat is te simpel gedacht. We hebben het nu niet over de Palestijnen, maar over een terroristische organisatie, namelijk Hamas.”

Zijn desillusie zit ook in het feit dat hij zich de afgelopen jaren zeer heeft ingezet voor gevluchte Palestijnen in Nederland. Met gemak, hij verstaat Arabisch, en kent de cultuur. De gezamenlijkheid en het eten kent hij van huis uit - grootouders van moeders kant kwamen uit Irak naar Israël. Hij is voorstander van een twee-statenoplossing en heel kritisch over de Israëlische regering. „Een linkse Israëliër dus.” Hij had nooit gedacht dat het besluit om géén Israëlische vlag te hissen op het gemeentehuis van Rotterdam hem zou raken.

Maar het raakt hem nu wel. Diep. Zo diep dat hij zich voor het eerst sinds lange tijd ontheemd voelt in Nederland. Net zoals dertig jaar geleden, toen hij in Nederland kwam wonen. Het duurde even maar hij kon wennen en na een aantal jaar raakte zijn identiteit als Israëliër op de achtergrond. Hij had er geen behoefte aan andere Israëliërs op te zoeken. Hij was Nederlander. Tot hij twee weken terug plotseling voor iedereen om hem heen ‘Israëliër’ was geworden.

De sleutel voor een ander soort gesprek ligt volgens Machiel Keestra van de UvA bij het stellen van andere vragen. Vraag bijvoorbeeld niet naar elkaars mening over het conflict, maar naar elkaars gevoelens, bepleit hij. Hij vertelt over een Marokkaanse Nederlander die bij de UvA op de ict-afdeling werkt en ook bij een moskee actief is. „Hij klampte mij aan en vroeg mij waarom niemand hem had gevraagd hoe het nu met hem ging.”

Terwijl, in dialogen is dat de eerste vraag die je aan elkaar stelt, vertelt hij. „Hoe gaat het nu met je? Het is soms best pijnlijk om te zien hoeveel er uitgerend in zulke gesprekken tussen wildvreemden die ook nog eens veel van elkaar verschillen aan emoties loskomt. In het gewone leven stellen we die vraag veel te weinig.”

”
We moeten er alles aan doen om te voorkomen dat we de oorlog importeren

Machiel Keestra
UvA